

Bastiaan Kiauta (1937 – 2022) overleden

Marcel Wasscher & Jan Hermans

marcel.hilair@12move.nl; jthermans21@gmail.com

Op zaterdag 26 maart 2022 is in het Laurentius-ziekenhuis in Roermond Bastiaan (geboren Milan Bostjan) Kiauta in het bijzijn van zijn vrouw Marianne overleden. Op meerdere vlakken is hij op het gebied van de libellen niet alleen in Nederland, maar eigenlijk over de hele wereld, een zeer belangrijke persoon geweest, die de afgelopen 50 jaar een groot stempel heeft gedrukt op het bestuderen van libellen (Inoue 2017, Tyagi 2019).

Een eerste belangrijke bijdrage van hem voor Nederland lag op het gebied van de faunistiek, het voorkomen van de Nederlandse libellen. In een aantal publicaties in de jaren zestig van de vorige eeuw heeft hij enkele

bijzondere libellenvondsten vastgelegd. Zo beschreef hij als eerste het voorkomen van een kleine populatie van de Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) in de duinen, namelijk in het Quackjeswater bij Voorne (Kiauta 1964a). Uit de Liesselse Peel beschreef hij een vondst van de Hoogveenglanslibel (*Somatochlora arctica*), het enige bewijs dat die soort vroeger in de uitgestrekte hoogveengebieden in de Peel voorkwam. Ook vond hij daar bij Driehonderd Bunders (Griendtsveen) in de uitgestrekte Krabbenscheervelden die daar toen langere tijd in enkele vaarten voorkwamen, het voorkomen van grote aantallen van de Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) (Kiauta 1964b). Tot slot was in onze ogen de tuin van zijn toenmalige huis aan

Figuur 1. Op de oprichtingsbijeenkomst op 7 maart 1970 van de Nederlandse Libellen Onderzoekers in het toenmalige gebouw van het Genetisch Instituut in Utrecht, waarbij Bastiaan Kiauta rechts voor zit, Maus Lieftinck zit links voor met Jean Belle naast hem.

Figure 1. At the inaugural meeting on 7 March 1970 of the Dutch Dragonfly Workers (the NLO) in the building of the Genetic Institute in Utrecht. Bastiaan Kiauta sitting front right, Maus Lieftinck front left and Jean Belle next to Lieftinck. From the photo collection of Bastiaan Kiauta.

de Lassuslaan in Bilthoven soms bijzonder: tot in de jaren zeventig zag hij daar regelmatig de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*). Met onze huidige kennis bezien, moet die soort zich in de laagveenmoerassen ten oosten van de Vecht hebben voortgeplant en overwinterden de volwassen dieren wellicht op de Utrechtse Heuvelrug. In hun tuin zagen ze de Noordse winterjuffers regelmatig op dezelfde struik schuin voor de garage, waarschijnlijk omdat het microklimaat daar gunstig was. Na de hete zomer van 1976 is deze soort nooit meer in Midden-Nederland waargenomen, vermoedelijk omdat de voortplantingsbiotoop in die zomers grotendeels drooggevalen was. Tot slot heeft Bastiaan ervoor gezorgd dat de jeugdbondswaarnemingen van libellen gedaan door NJN-ers uit de periode 1950-1965 door een dienstweigeraar op een kaartsysteem werden gezet. Dit heeft onze kennis over libellen in die periode aanzienlijk vergroot.

Zijn tweede bijdrage is als initiator van de oprichting in 1970 van de Nederlandse Libellen Onderzoekers (NLO), de voorloper van de in 1997 opgerichte Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (NVL). Op de eerste bijeenkomst op 7 maart 1970 in het toenmalige gebouw van het Genetisch Instituut in Utrecht was hij naast Janny van Brink de gastheer van deze roemruchte oprichtingsvergadering. Niet alleen waren daar tientallen uitgenodigde Nederlandse libellenonderzoekers aanwezig, waaronder Maus Lieftinck, Dirk Geijskes en Jean Belle, ook diverse libellenonderzoekers uit de ons omringende landen waren present of gaven lezingen. Vijf weken na de eerste libellenstudiedag verscheen de eerste Contactbrief NLO, die tot 1974 zou verschijnen. In hetzelfde jaar zou er zelfs nog een tweede libellenstudiedag in Utrecht volgen. Van de buitenlanders zou het Henri Dumont zijn die het jaar daarop de derde bijeenkomst in Gent organiseerde. Dit werd de

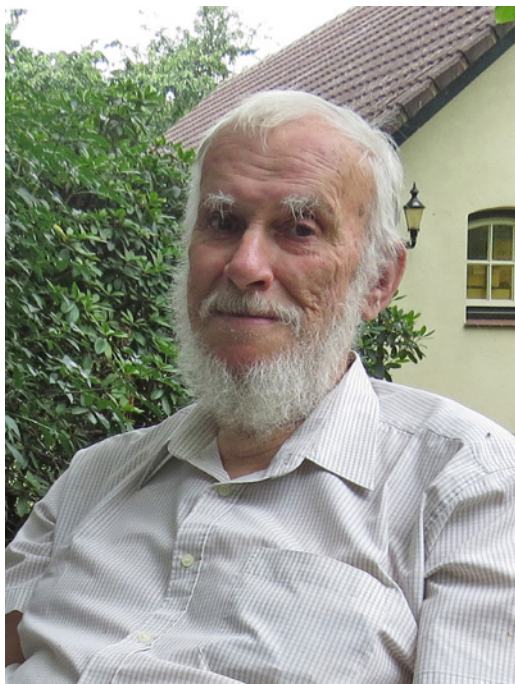
Figuur 2. Uitreiking door de toenmalige NVL-voorzitter Evert Ruiter van de gouden Bronslibel aan Bastiaan Kiauta op de libellenstudiedag op 12 maart 2005 in Zwolle.

Figure 2. Bastiaan Kiauta honoured by the then NVL chairman Evert Ruiter with a commemorative golden emerald, at the NVL meeting on 12 March 2005 in Zwolle. Photo: René Manger, insert: Evert Ruiter

plek waar in 1971 werd besloten tot oprichting van de wereldwijde libellenorganisatie SIO (Societas Odonatologica Internationalis). Bastiaan was van deze organisatie eveneens een van de belangrijkste initiators en hij werd de hoofdredacteur van Odonatologica, een taak die zoveel van zijn tijd vroeg dat de NLO na een paar jaren op een laag pitje doorsudderde. In 1979 zou de CJN-ster Marian Verdonk, een studente van Bastiaan, vanuit de jeugdbonders weer nieuw leven blazen in het enthousiasme voor de NLO.

Een derde bijdrage zou meer een bijdrage op afstand zijn. Door zijn taken binnen de SIO maakte Bastiaan het mogelijk dat meerdere Nederlandse libellenonderzoekers in Odonatologica en Notulae Odonatologica konden publiceren. Tegelijkertijd startte hij 'Odonatological Abstracts', een rubriek die titels en samenvattingen van alle artikelen die buiten Odonatologica gepubliceerd werden, vermeldde en samenvatte. Dat zouden er gedurende zijn redacteurschap een kleine 20.000 worden. Al deze artikelen en samenvattingen uit de periode 1970-2010 zijn uiteindelijk als rijke bron voor iedereen op www.natuurtijdschriften.nl te vinden. Verder kwamen al deze verzamelde libellenartikelen als origineel of als kopie in zijn eigen bibliotheek terecht, de grootste privébibliotheek op dit gebied ter wereld. Vele libellenliefhebbers hebben daar regelmatig gebruik van gemaakt, ook vaak dankzij het fotokopieerapparaat waarmee Marianne Kiauta opgevraagde literatuur over de wereld verspreidde. Helaas voor ons zal deze bibliotheek vermoedelijk naar zijn geboorteplaats Ljubljana in Slovenië verhuizen. Veel artikelen zijn tegenwoordig online te vinden, maar juist artikelen uit obscure tijdschriften hopen we dan via de service van de NBC-Naturalis bibliotheek ook nog te kunnen vinden en raadplegen.

Met het overlijden van Bastiaan Kiauta is een bijzonder tijdperk van de Nederlandse libellenstudie afgesloten. Vijftig jaar lang was Nederland een van de grote focuspunten van libellenstudie op de wereld. Waar de Belg Edmond de Selys Longchamps (1813-1900)

Figuur 3. Bastiaan Kiauta op 3 juli 2017 in zijn tuin in het Limburgse dorp Siebengewald, waar hij de laatste jaren van zijn leven met Marianne heeft gewoond.

Figure 3. Bastiaan Kiauta on 3 July 2017 in his garden in Siebengewald, a village in the southeastern part of the Netherlands, where he lived with his wife Marianne for the last years of his life. Photo: Marcel Wasscher

de grondlegger was van de libellenstudie, was Bastiaan Kiauta de initiator van de georganiseerde libellenstudie in Nederland, waarna hij op wereldschaal de samenwerking van deskundigen op dit vakgebied uitbouwde en stimuleerde. Hij kon de afgelopen jaren genieten van de almaar groeiende populariteit van libellen in Nederland en in de rest van de wereld. Namens de NVL en LVV wensen wij zijn vrouw Marianne en zijn zoon George uit een eerste huwelijk heel veel sterkte toe met het verwerken van het verlies van haar man en zijn vader. Bastiaan zal Marianne ongetwijfeld zeer dankbaar zijn geweest omdat hij, mede dankzij haar ondersteuning en inzet, zoveel heeft kunnen bijdragen aan het feit dat libellen thans tot een van de best bestudeerde insectengroepen ter wereld zijn uitgegroeid.

Tweemaal werd hij gedurende zijn leven in Nederland gedecoreerd voor zijn belangrijke werk: in 2005 werd hem door de toenmalige NVL-voorzitter Evert Ruiter de 'gouden bronslibel' uitgereikt voor zijn belangrijke rol in de begintijd van de georganiseerde libellenstudie in Nederland; in 2002 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau voor zijn grote wetenschappelijke verdiensten en inzet voor de libellenstudie op wereldschaal.

Referenties

- Inoue K. 2017. Bastiaan Kiauta – octogenarian (1937–2017). *Odonatologica* 46: 1-24.
- Kiauta B. 1964a. Notes on some field observations on the behaviour of *Leucorrhinia pectoralis* Charp. (Odonata: Libellulidae). *Entomologische Berichten* 24: 82–86.
- Kiauta B. 1964b. Over de libellenfauna van het hoogveen in het Peelgebied (Odonata). *De Levende Natuur* 67: 12–17.
- Tyagi B.K. 2019. Dr Bastiaan Kiauta: Odonatologist And Polymath His Life, Works and Universe. Scientific publishers India.

Samenvatting

Op 26 maart 2022 overleed Bastiaan Kiauta (1937 – 2022) op 85 jarige leeftijd. Een beeld wordt geschetst van zijn bijdrage aan de libellenstudie in Nederland. Ten eerste als onderzoeker op faunistisch gebied, vooral in de jaren zestig. Ten tweede als initiator van de Nederlandse Libellen Onderzoekers (NLO), de voorloper van de in 1997 opgerichte NVL. Ten derde was hij meer dan 40 jaar eindredacteur van het vaktijdschrift *Odonatologica* van de SIO. *Odonatologica* is enerzijds een podium voor publicaties, anderzijds werden achterin samenvattingen gegeven van alle publicaties die in de periode 1971-2013 zijn verschenen. Met het overlijden van Bastiaan Kiauta wordt een bijzonder tijdperk van de Nederlandse libellenstudie afgesloten.

Summary

Wasscher M. & J Hermans. Obituary: Bastiaan Kiauta (1937 – 2022). *Brachytron* 23: 3-6.

On 26 March 2022, Bastiaan Kiauta (1937 – 2022) passed away at the age of 85. A short outline is given of his contribution to the study of dragonflies in the Netherlands. In the first place he contributed to the knowledge of dragonfly distribution, especially in the sixties. Secondly, he was the key initiator of the Dutch Dragonfly Researchers (the NLO), which was the predecessor of the NVL (Dutch Dragonfly Society) founded in 1997. In the third place, for more than 40 years he was editor-in-chief of the world dragonfly journal *Odonatologica* of the SIO. This journal is on the one hand a platform for publications, on the other hand Kiauta provided a summary of all publications which appeared in the period 1971-2013. His death marks the end of a special era in Dutch dragonfly study.

Keywords: Odonata, obituary, NVL, NLO,